

Har humankapitalet tid?

D Den långa raden verk skrivna av svunna tiders författare, vetenskapsmän eller krönikörer väcker berättigad beundran. Deras arbete vittnar om stor beläsenhet, kontaktnät och brevskrivande. Hur hade de tid med allt detta?

Idag har vi svårt att identifiera oss med beskrivningar av deras vardagsliv. Allt var serverat, huset blev städad och skjortorna strukna. Barnen hälsade, blev påklädda, snutna och framför allt störde de inte. Och detta oavsett om man var socialdemokratisk politiker, bankir, vetenskapsman, präst eller revolutionär.

Den dagliga marktjänsten sköttes av tjänstefolk. Adelsdamer, borgarfruar, fabriksdöttrar eller kurtisaner befattade sig inte med all dagliga göromål som att skura golv, skala potatis, servera mat, byta blöjor eller tvätta.

Författare, vetenskapsmän och allmänt intellektuella hade tid för kontinuerlig fortbildning eller – med modernare ord – livslångt lärande. De kunde använda sin intellektuella kapacitet till eftertanke och filosofiska resonemang. De kunde tillbringa timmar och dagar med att läsa, skriva, måla, spela piano, ta långa promenader i vacker natur, ha bjudningar för gelikar eller resa till kurorter och ibland ha tråkigt. Den gemensamma nämnaren för alla dessa personer var tillgång på tid.

Vem läser deras verk idag och vem kommer att göra det imorgon?

Den snart pensionsmässiga 40-talist generationen känner till och några har även läst sådana författare som Zola, Cervantes, Steinbeck eller Tolstoj med titlar som Nana, Don Quijote, Vredens druvor eller Anna Karenina. Även om de någon gång har läst dessa böcker var det ofta i unga år utan nödvändiga erfarenheter för att kunna reflektera över budskapen.

Fortfarande vet nästan alla att Bibeln existerar. Och namnen August Strindberg, Selma Lagerlöf och Eyvind Johnson klingar bekanta. Den sistnämnde åtminstone i samband med alla artiklar kring det nyligen uppmärksammade 100-årsminnet av hans födelse. Utan Disneys filmer skulle nog knappast varken Victor Hugo eller Charles Dickens vara bekanta namn idag.

De flesta böcker blir idag endast luslästa av specialister på området. Vi andra hinner knappt med Jan Guillouts Arn och Hamilton eller Grishams och Mankells senaste verk trots att de är lättlästa och inte kräver större intellektuell ansträngning.

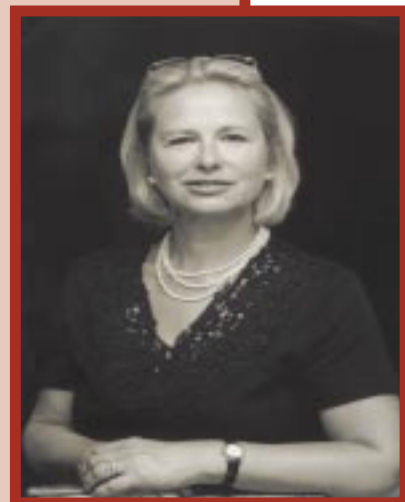
Om idéerna och budskapen inte är tillrättalagda, anpassade för snabbläsning och saknar välformulerade slut-

satser i punktform och tabeller med nödvändiga exempel och är renons på sammanfattningar i faktarutor, vem kommer då att ta dem till sig och bry sig?

Dagens välutbildade, vetenskapligt, kreativt eller på annat sätt intellektuellt lagda personer kommer med sin hjärnkapacitet att främst utnyttjas i affärssyften. Humankapitalet är den viktigaste tillgången därför att det skapar störst värde. Även universitet och högskolor är mer och mer involverade i direkt nyttobetonade aktiviteter och tankesätt.

Vi pratar kunskapssamhälle, kreativitet och livslångt lärande men menar lärande av nyttig kunskap och kreativitet som leder till nya säljbara produkter och tjänster. Däremot lämnar ett krångligt resonemang, tvivel eller presentation utan tre sammanfattande klara ”spikar” inte några spår i minnet och uppskattas knappast heller.

Vi tycks vara på väg att förlora förmågan att vaska guldkornen hos andra. Istället har

Helena Lindskog

Vi pratar kunskapssamhälle, kreativitet och livslångt lärande men menar lärande av nyttig kunskap och kreativitet som leder till nya säljbara produkter och tjänster.

vi lärt oss att i fall vi själva äger några guldkorn visa upp och sälja dem på ett övertygande sätt.

Utvecklingen har självfallet två sidor.

Till den negativa hör att dagens elit i jämförelse med förr är fångar i kraven på snäva specialistkunskaper, snabba resultat och vardagsgöromål och knappast har tid att tänka stort, fritt och långsiktigt.

Till den positiva sidan hör att så många fler än förr får chansen. Mer eller mindre alla kan, bör och måste kontinuerligt underhålla och höja sin kunskapsnivå och många får möjlighet att utnyttja sin kreativitet på ett helt annat sätt än tidigare, ändra sin yrkeskarriär under livets gång och pröva sina vingar för att se om de bär.